

Handläggare
Johanna Hansson
Annika Strömberg

Datum
2014-04-01

Diarienummer
KTN 2015-0276

Kulturnämnden

Bibliotekplan för Uppsala kommun

Förslag till beslut

Kulturnämnden föreslås besluta

att med upprättat skrivelse föreslå kommunstyrelsen att kulturnämnden får uppdraget att leda arbetet med revidering av Uppsala kommuns biblioteksplan i dialog med andra berörda nämnder.

Sammanfattning

Bibliotekslagen (SFS 2013:801) anger att alla kommuner ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet inom biblioteksområdet. Skolbiblioteken styrs av skollagen som säger att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. (SFS 2010:800). Kulturnämnden är huvudman för folkbiblioteken och utbildningsnämnden är huvudman för de kommunalt drivna skolornas bibliotek. Den nuvarande biblioteksplanen omfattar enbart folkbiblioteksresurser och behöver vid en revidering kompletteras med framförallt skrivningar om skolbibliotek för att uppfylla bibliotekslagen. Då ansvaret för dessa olika biblioteksformer faller under olika nämnders ansvar ber kulturnämnden om uppdraget att få leda arbetet med att revidera biblioteksplanen i dialog med andra berörda nämnder. Målet är att ta fram ett förslag till en biblioteksplan som sedan kan antas av kommunfullmäktige.

Ärendet

Enligt bibliotekslagen har alla offentligt finansierade bibliotek i uppdrag att verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska vidare främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Ansvar för uppsalabornas tillgång till bibliotek delas av kultur- och utbildningsnämnderna. Utöver detta är flera andra förvaltningar och nämnder berörda, till exempel bedrivs en omfattande verksamhet inom äldreomsorgen, biblioteken ger service till människor som vill etablera sig i det svenska samhället och som söker arbete eller utbildning.

Biblioteksuppdraget är stabilt över tid, men samtidigt starkt beroende av omvärldsförändringar i form av teknisk utveckling, förändrade användarbeteenden och socioekonomiska och demografiska faktorer. Uppdraget handlar om att stödja människor i lärande och att inspirera till läsning. Det utgår från individens behov och syftar ytterst till att säkra varje medborgares tillgång till information.

På senare år har den tekniska utvecklingen i grunden förändrat förutsättningarna för biblioteken, trots att uppdraget är detsamma. Folkbiblioteken är idag, tillsammans med räddningstjänsten, den mest teknikintensiva verksamheten i kommunen. Den digitala utvecklingen gör att tillgången till – och kunskapen om tekniken är avgörande för möjligheten att orientera sig i samhället. Att arbeta med att öka den digitala inkluderingen blir därför ett kärnuppdrag för alla bibliotek. Utvecklingen av e-bokstekniken har haft stor påverkan på bokmarknaden både i Sverige och globalt. Samtidigt som många titlar blir mer lättillgängliga i och med att de går att ladda ner och läsa direkt, uppstår behov av nya affärsmodeller för försäljning och distribution. Bibliotekens möjligheter att styra sitt utbud minskar i och med att vissa titlar kan hamna i karantän hos förlagen under kortare eller längre tid, möjligheterna för det enskilda biblioteket att styra sina kostnader förändras eftersom e-medier betalas per faktiskt lån, medan tryckta böcker köps in vid ett tillfälle och sedan kan lånas ut så länge boken håller. I dagsläget ersätter inte den digitala tekniken den fysiska boken eller platsen. Det gör att biblioteken hela tiden behöver arbeta parallellt, inte med *antingen eller* utan med *båda och*.

Människors vilja och förmåga att läsa är avgörande för att det demokratiska samhället ska fungera i praktiken. Vi lever i en brytningstid med oroande tecken på att läsfärdigheten minskar, samtidigt som helt nya sätt att både läsa och skriva utvecklas. Det är ett grundläggande uppdrag för skolan, men också för förskolan och för biblioteken, att bidra till att människor kan ta till sig och förstå sammanhängande texter och mer komplexa resonemang. För att möta det behovet behöver kompetensen på biblioteken vara hög och bred.

Vid sidan av kunskaper om biblioteks- och informationsvetenskap finns behov av ökad kompetens kring bland annat pedagogik, teknik och samhällsvetenskap. Att samarbeta med andra blir allt viktigare, inte minst för att det ger tillgång till andra kompetenser och perspektiv. Det alltmer mångspråkiga och mångkulturella samhället innebär på samma sätt en rad möjligheter, men också krav på ett delvis nytt arbets- och förhållningssätt, både vad gäller att tillgängliggöra medier på olika språk och att hitta praktiska former för inkludering och mångfald.

Flertalet grundskolor i Uppsala saknar idag fungerande bibliotek och de tjänster som framförallt den kommunala grundskolan har köpt av Bibliotek Uppsala har inte kompenserat detta, snarare har de fungerat som ett komplement, en form av utökad folkbiblioteksservice. Den enskilda skolans möjlighet att bygga upp en skolbiblioteksverksamhet som svarar mot elevernas behov är ytterst en fråga för varje skolenhet. Men det kan finnas behov av att också

hitta mer kommunövergripande lösningar och av att utveckla fungerande samarbeten mellan förskola, skola och bibliotek som kan bidra till elevernas måluppfyllelse.

Eftersom Uppsala växer snabbt, växer också behovet av folkbiblioteksservice i flera delar av kommunen. Den digitala och tekniska utvecklingen gör att vissa tjänster kan nås utan att man fysiskt besöker ett bibliotek. Den mobila verksamheten är i flera fall ett fullgott alternativ till fysiska bibliotek. Men de fysiska bibliotekens funktion som mötesplatser och som platser som erbjuder stöd och vägledning av olika slag kvarstår. Bibliotekens funktion och utformning i en växande stad och mot bakgrund av de möjligheter och de behov som den tekniska och mobila utvecklingen skapar, behöver belysas.

Biblioteksuppdraget är därmed, trots sina stabila rötter, komplext och direkt beroende av förändringar och tendenser i omvärlden. Även om frågeställningarna många gånger inte är nya, är behovet av alternativa lösningar stort. Arbetet kräver därför nytänkande och prestigelöshet, utifrån det grundläggande uppdraget att möjliggöra för alla att få del av kvalitativt god biblioteksservice fysiskt och/eller digitalt. Samverkan mellan olika bibliotekstyper och med samhället i övrigt är väsentligt. Det bör också vara utgångspunkten för arbetet med att ta fram en ny biblioteksplan för Uppsala kommun.

Biblioteksplanen för Uppsala kommun bör utifrån medborgarnas behov av biblioteksservice dels lyfta strategiska utvecklingsområden för respektive verksamhet, dels identifiera områden där skol- och folkbibliotek kan samverka med varandra och med andra intressenter inom och utanför Uppsala kommun.

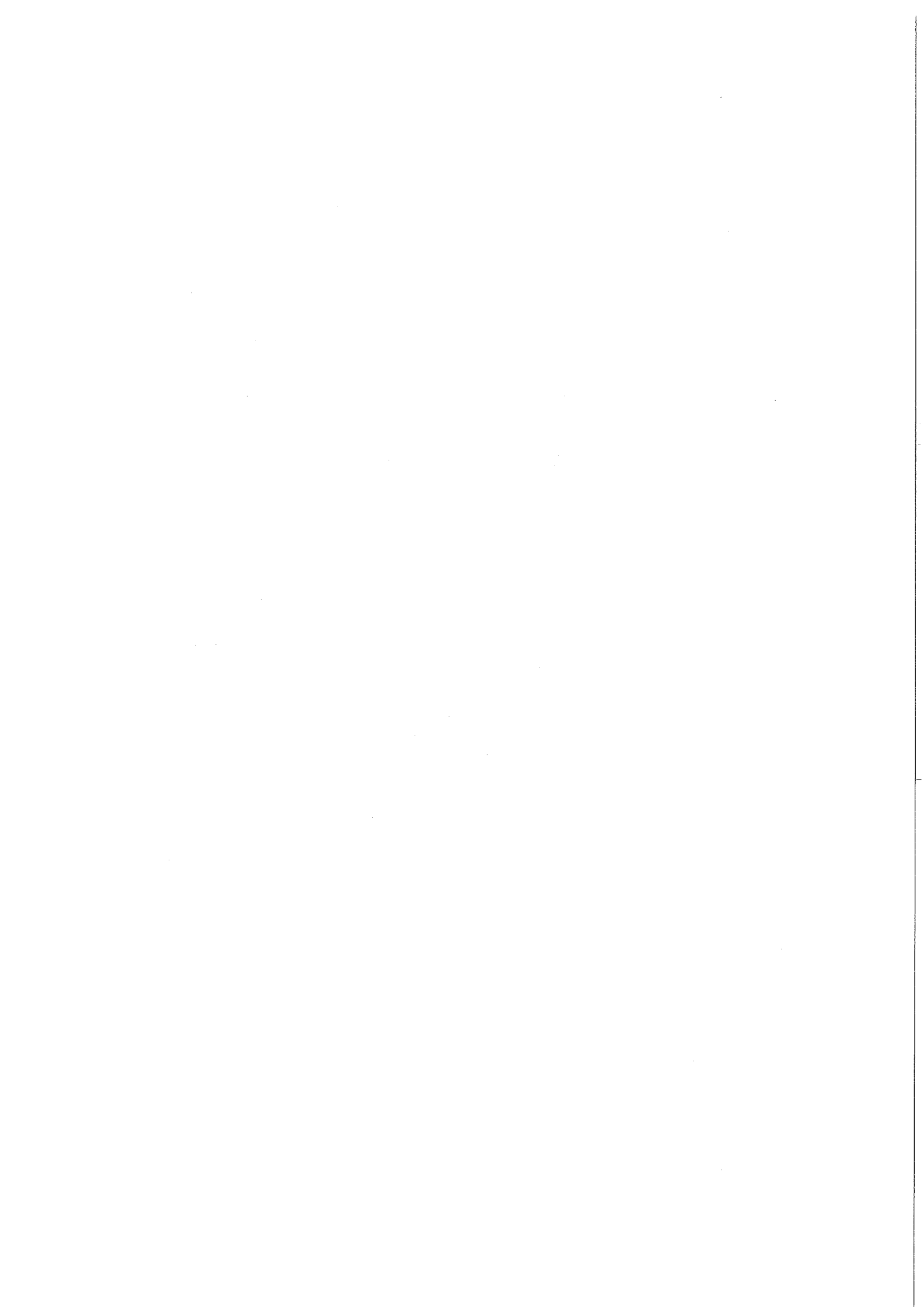
Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden tillskriver kommunstyrelsen om att få ett uppdrag att leda arbetet med att revidera biblioteksplanen för Uppsala kommun i dialog med andra berörda nämnder så att planen uppfyller bibliotekslagen. Förvaltningen föreslår även att en politisk referensgrupp tillsätts samt att en styrgrupp bestående av representanter från kultur- och utbildningsförvaltningen formeras. Förvaltningen föreslår att planen genomgår ett remissförfarande för att sedan ett förslag till biblioteksplan kan lämnas till kommunfullmäktige för beslut.

Ekonomiska konsekvenser

Arbetet med leda framtagandet av en revidera biblioteksplan ryms inom kulturnämndens budget men förutsätter samtidigt att övriga berörda nämnder avsätter resurser för att aktivt delta i arbetet.

Kulturförvaltningen

Sten Bernhardsson
Direktör, chef för kulturförvaltningen

Handläggare
Johanna Hansson
Annika Strömberg

Datum
2014-04-01

Diarienummer
KTN 2015-0276

Kommunstyrelsen

Skrivelse angående biblioteksplan för Uppsala kommun

Sammanfattning

Bibliotekslagen (SFS 2013:801) anger att alla kommuner ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet inom biblioteksområdet. Skolbiblioteken styrs av skollagen som säger att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. (SFS 2010:800). Kulturnämnden är huvudman för folkbiblioteken och utbildningsnämnden är huvudman för de kommunalt drivna skolornas bibliotek. Den nuvarande biblioteksplanen omfattar enbart folkbiblioteksresurser och behöver vid en revidering kompletteras med framförallt skrivningar om skolbibliotek för att uppfylla bibliotekslagen. Då ansvaret för dessa olika biblioteksformer faller under olika nämnders ansvar ber kulturnämnden om uppdraget att få leda arbetet med revidering av biblioteksplanen i dialog med andra berörda nämnder för att ett förslag till biblioteksplan därefter ska kunna antas av kommunfullmäktige.

Ärendet

Enligt bibliotekslagen har alla offentligt finansierade bibliotek i uppdrag att verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska vidare främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Ansvaret för uppsalabornas tillgång till bibliotek delas av kultur- och utbildningsnämnderna. Utöver detta är flera andra förvaltningar och nämnder berörda, till exempel bedrivs en omfattande biblioteksverksamhet inom äldreomsorgen, biblioteken ger även service till människor som vill etablera sig i det svenska samhället och som söker arbete eller utbildning.

Flertalet grundskolor i Uppsala saknar idag fungerande bibliotek och de tjänster som framförallt den kommunala grundskolan har köpt av Bibliotek Uppsala har inte kompenserat detta, snarare har de fungerat som ett komplement, en form av utökad folkbiblioteksservice.

Den enskilda skolans möjlighet att bygga upp en skolbiblioteksverksamhet som svarar mot elevernas behov är ytterst en fråga för varje skolenhet. Men det kan finnas behov av att också hitta mer kommunövergripande lösningar och av att utveckla fungerande samarbeten mellan förskola, skola och bibliotek som kan bidra till elevernas måluppfyllelse.

Bibliotekens funktion och utformning i en växande stad och mot bakgrund av de möjligheter och de behov som den tekniska och mobila utvecklingen skapar, behöver belysas.

Biblioteksuppdraget är därmed, trots sina stabila rötter, komplext och direkt beroende av förändringar och tendenser i omvärlden. Även om frågeställningarna många gånger inte är nya, är behovet av alternativa lösningar stort. Arbetet kräver därför nytänkande och prestigelöshet, utifrån det grundläggande uppdraget att möjliggöra för alla att få del av kvalitativt god biblioteksservice fysiskt och/eller digitalt. Samverkan mellan olika bibliotekstyper och med samhället i övrigt är väsentligt. Det bör också vara utgångspunkten för arbetet med att ta fram en ny biblioteksplan för Uppsala kommun.

Biblioteksplanen bör ha fokus på medborgarnas behov av biblioteksservice och lyfta strategiska utvecklingsområden för olika verksamheter. Planen bör även identifiera områden där skol- och folkbibliotek kan samverka med varandra och andra intressenter.

Kulturnämnden föreslår att nämnden får leda och samordna processen att ta fram en biblioteksplan i nära samarbete med utbildningsnämnden och i dialog med andra intressenter. En politisk referensgrupp bör knytas till uppdraget. För det operativa arbetet föreslås en styrgrupp tillsättas bestående av representanter från kultur- och utbildningsförvaltningarna. Biblioteksplanen bör tas fram i aktiv dialog med medborgare och med medarbetare.

Kulturnämnden föreslår att ett förslag tas fram som kan genomgå remissförfarande och att kulturnämnden därefter överlämnar ett förslag till ny biblioteksplan för Uppsala kommun till kommunfullmäktige för beslut.

Ekonomiska konsekvenser

Arbetet med leda framtagandet av en reviderad biblioteksplan ryms inom kulturnämndens budget men förutsätter samtidigt att övriga berörda nämnder avsätter resurser för att aktivt delta i arbetet.

Kulturnämnden

Peter Gustavsson
Ordförande

Ingela Åberg
Nämndsekreterare